

2904

ועדת החקירה, 10.1.74

ישיבה נ"ג, לפני הצהרים

העד: עמנואל סקל, סא"ל

אגרנט: מה שפך המלא ?

העד: עמנואל סקל

אגרנט: אתה סגן-אלוף ?

סקל: כן.

אגרנט: אתה מזהיר בהן צדק לאמר את האמת ?

סקל: מזהיר.

אגרנט: אתה יודע שהעדות שלך סודית והדיון סודי ?

סקל: יודע.

אגרנט: אתה מג"ד 52, בדרום ?

סקל: מ-28 במאי 1972.

אגרנט: ספר לנו פרטים מספר על קורות חייו, הפרטים

הצבאיים העיקריים.

סקל: נולדתי במושב ביתרוסוף בעמק בית שאן, הייתי שם

עד גיל 6, בגיל 6 המשפחה עברה לחולון. נולדתי

בתאריך 10.8.40. בחולון למדתי בבית ספר עממדי וגם תיכון, אחרי התיכון

התגייסתי לצבא, שרתתי בגולני. התגייסתי בנובמבר 1958. שרתתי בגולני

והשתחררתי בדרגת סגן ב-1961. למדתי באוניברסיטה וגמרתי תואר מוסמך

בגיאולוגיה. למדתי באוניברסיטה העברית בירושלים, חודש לפני ששת הימים

סיימתי את למודי המוסמך.

ועדת החקירה, 10.1.74
ישיבה נ"ג, לפני הצהרים

סקל: מוסמך בגיאולוגיה,

אגרנט: מחי ?

סקל: את הבחינות סיימתי באפריל 1967.

בששת הימים שרתתי ביחידת סיור של חטיבה 4.

השתתפתי במלחמה בגדה. חזרתי לצבא ביולי 1968, התגייסתי לשריון.

עברתי הסבה לשריון, עברתי הסבה מלאה, מההתחלה ועד הסוף.

התגייסתי כסגן, קבלתי את הסרן עם הגיוס. שרתתי בתפקיד סמ"פ בפלוגת

טנקים בגדוד 82. פלוגה ד'. אחרי זה הייתי מ"פ בגדוד 77. בטנק צנטוריון.

קראו לו פעם 11 ואחרי זה שינו את שמו ל-77.

החווה שלי תם אחרי שנתיים, אני השתחררתי אבל החלטתי להתגייס שנית,

החלטתי שמצאתי את מקומי. התגייסתי שנית ועברתי לחטיבה 14, כמפקד פלוגת

הסיור של חטיבת 14. חטיבת טנקי פטון. אחרי תפקיד מ"פ סיור, הייתי

סמג"ד של גדוד 9. ומתפקיד סמג"ד קבלתי את גדוד 52, בהאריך שאמרתי,

28.5.72. הגדוד היה שיין ל-14 עד היום הראשון של המלחמה.

היום אני בחטיבה 401. עד היום הראשון כאשר 401 קבלה את הפקוד על הגזרה

הדרומית ואני עברתי ח"פ 401. חטיבה 14 עברה לגזרה המרכזית.

ואני עדין ב-401. 401 קבלה פקוד על הגזרה הדרומית. היתה איזה תקופה

מלחמה שהייתי בחטיבה 11, זה כבר היה אחרי הפסקת האש, אבל מה-6 באוקטובר

עד היום, עם הפסקה קלה של כמה ימים אני שיין ל-401.

אגרנט: ספר לנו מה ידעת על פרוץ המלחמה, על הימים שלפני

פרוץ המלחמה, באיזה גזרה היית ?

ועדת החקירה, 10.1.74

ישיבה נ"ג, לפני הצהרים

אמנואל סקל: אני ישבתי בגזרה הדרומית, זה היה הקו הרכיעי שלי.

ח. לסקוב: תאר את המעוזים.

אגרנט: איזה מעוזים שם היו.

סקל: בגבול הגזרה הדרומית שלי היה ראס-מתרמה.

זה גבל שם עם מרחב שלמה.

כצפון היה צפונה למעוז "כוצר" היה מה שנקרא הלבונה. מהלבונה בקו ישר מזרחה. מבחינת כוחות, מבחינת מעוזים. במעוז כוצר ישב כוח מילואים של חטיבה 16, כמעוז "ליטוף", שבקצה האגס המר הקטן ישב גם כן כוח מילואים של חטיבה 16. בליטוף היה גם כן מעוז נוסף, ליטוף-ב, שהוחזק על ידי יחידת חצפית שהחזק-על-בדב מאור ראשון עד אור אחרון. במחם ליטוף היה מחולק לשני מעוזים, אחד תפוס, היה ליטוף א, ואחד מדולל היה ליטוף ב. היו שלושה מעוזי מפצח, בפתחת ציר המתלה, שלושה מעוזים: מפצח א' מדולל, מפצח ב' מדולל, מפצח ג' תפוס על ידי נחלאים. שאר המדוללים האלה היו מאוישים על ידי חצפיות. המג"ד היה של 904, אני חושב שהיום הוא כאל-עריש. יותר דרומה היו שני מעוזים נוספים, האחד זה "הכפר", שהחזק על ידי נח"ל. מעוז "המזח" המפורסם שהחזק על ידי נחלאים. עוד דרומה, היה מעוז מדולל שנקרא ראס-מסאלה, את המעוז הזה אישן ארבעה ימים לפני המלחמה, על ידי נחלאים, על ידי ארבעה נחלאים ותשעה אנשים מ-424. (424 - "שקד" - יחידת סיור פיקוד דרום).

ועדת החקירה, 10.1.74

ישיבה נ"ג, לפני הצהרים

עמנואל סקל:

עוד דרומה היה מתחם ראס-סודאר, העיירה

הנטושה ראס-סודאר שכחוכה היו מספר כוחות.

ישב שם כוח של "הוק", היה בסיס של חיל-הים, בסיס מודיעין, בעיקר לצרכי האזנה, והיה כוח של נחלאים שעשה פעילויות בגזרה בעיקר סיורים ודאבטחות. כל הכוח הזה כאן, (מראה במפה) לי היתה הגזרה הזאת של ראס-סודאר, אני פיקדתי ישירות על חיילים של הנח"ל (לי היתה ראס-סודאר לפעילות מבצעית מבחינת אבטחה) על חיל האויר וחיל הים אני פיקדתי ישירות רק אחרי המלחמה.

ידין:

אני מבין, אבל כל המתחם הזה, היה שם מפקד מסויים.

סקל:

כן. מנחם שלמור סרן.

ערב המלחמה, ב-6 באוקטובר הורידו מאחריותי את ראס-סודאר והגדה לי היתה צפונה לראס-מסאללה, איפוף שהוא בין ראס-מסאללה והמזרח. היתה שם 424 שהיתה כפיקוד על ראס-מסאללה וראס-סודאר. הגזרה שלי הצטמצמה על מה שנקרא במפות ציר היורה (דרך צניקה) שלוש פלוגות טנקים ישבו בתעוזים. הפלוגה הותיקה, פלוגה א' ישבה בצידור, מעוז ציידור. היא היתה דרומית לגזרה שלי, פלוגה שנייה, פלוגה ב' ישבה בתעוז נוצה. והפלוגה השלישית; פלוגה ג' ישבה בתעוז מצוה, על ציר הג' ידי. שלוש תעוזים. היתה לי בגזרה ת"פ שלי, פלוגת סיור חטיבתית, שעשתה את הפעילויות השוטפות בגזרה וישבה בבסיס טילים. במפות הקודיות זה נקרא טלפתיה. בסיס טילים מצרי ישן. פלם בסלנג קוראים לזה טלפתיה.

עדות סא"צ ע. סקל

היו בגיזרה שלוש סוללות ארטילריות . האחת

ישבה על יד "מצודה" סוללה 13. היתה סוללה שישבה בקרת-מורה, במרכז; והיתה סוללה שישבה בנברון, מפדה במפת הקוד. בסך הכל שלוש סוללות ארטילריות.

היה בסיס הוקים שישב על הג'ידי. הוא היה

באחריות מרחבית שלי, אבל לא תפעולית. ונוסף, עוד כוח של 424 כ-20 חייל שחיגבר את פלוגת הסיור בבסיס טילים לצורך פעילות שוטפת. זה שם הגדוד. זו יחידת סיור של פיקוד דרום.

פלוגת סיור שלמה היתה לך.

ידין:

כן. אתם מבונינים מבחינת פעילות שוטפת שאסביר?

סא"ל סקל:

כן. בצרך בסוף ספטמבר-תחילת אוקטובר.

היו"ר אגרנט:

הפעילות השוטפת היתה זהה. לא היו שינויים

סא"ל סקל:

עקרוניים. היה לנו בעיקר סיור בוקר, סיורי

בוקר שבדקו את הצירים אצ מדי בוקר. עברו על כל הצירים. היו תצפיות על קו המים. שיו שלוש תצפיות על קו המים. היו סיורים שבדקו את אגם המר לאורכו. היו גם סיורי לילה, היו סיורי שטוש. היתה פעילות סורית רבה.

לקראת המלחמה נוספות קצת פעילויות של תצפיות

ומארבים, אבל לא היה שינוי מהותי. מפקדת הגדוד ישבה במיתלה על יד גדוד חט"ס.

הרגשתם כאיזה סימנים מראיגים בתקופה זו?

היו"ר אגרנט:

סימנים ראשוניים אאאא התחילו להופיע אחרי

סא"ל סקל:

ראש השנה. לאורך קו המים היו תצפיות במעוזים. האא

התחיל להיות מורגש שהמצרים מגבירים את הקו בצורה מהותית. נוספו כלים

ארטילריים, נוספו הרבה טנקים בכל הגזרות. הופיע ציוד גישור וצליחה. הופיעו גם

הרבה מאד חיילי חי"ר וקומנדו שנוספו. היו הרבה מאד ביקורי קצינים. לקראת ערב

כיפור הקו המתלא עד אפס מקום. התצפיות ראו אלא כל זאת. גם התצפיות של המעוזים וגם התצפיות ארוכות הטווח. אנחנו ראינו את כל הפעילות הזאת. היו דיווחים על ידי התצפיות והסוורים. ההערכה שניחנה לנו בימים הראשונים שאחרי ראש השנה...

על ידי מי

היו"ר אגרנט:

מסקירות מודיעין. ההנחות היו שזה כנראה

סא"ל סקל:

תרגיל מצרי גדול, וסיפרו שבשנה שעברה, ספטמבר-

אוקטובר, היה תרגיל גדול, ואין סברה למלחמה. ככל שהימים התקרבו לכיפורים - יומיים שלושה לפני יום כיפור - הקו היה ממש גדוש. לא נוספו יותר כוחות, והעלו בפנינו שתי אפשרויות.

ידין:

מי?

סא"ל סקל:

בישיבות מפקדים או בשיחות עם מפקד האוגדה.

שני ימים לפני יום כיפור...

היו"ר אגרנט:

סא"ל סקל:

בערך יומיים לפני יום כיפור היה הקו ממש גדוש

לקראת יום כיפור הקו התמלא עד אפס מקום.

אמור היה שהקו מלא והמצרים יכולים לפתוח במלחמה בכל דקה / שהם רוצים, אבל

ההנחה של צה"ל היא שזה תרגיל.

היו"ר אגרנט:

זוה ממודיעין.

סא"ל סקל:

אלה היו הערכות שקבלנו בישיבות מפקדים על ידי

קצין המודיעין. נאמר לנו שאלה ההערכות שיורדו

מלמעלה. היות והקו תוגבר, חששנו לסיורי הבוקר שלנו, שזה הנושא הרגיש ביותר בקו,

סיוור שפותח את הציר על הסוללה יכול להיות טרף קל. היינו זהירים מאד עם סיורי

הבוקר. היינו מוציאים אותם רק אחרי שהחבר שהקו המצרי נכנס לשיגרת יום, זאת

אומרת - התצפיות עלו, כלים מכניים עובדים, והעסק נראה שלו למדי. בנוסף לכך

בזמן הסיוור היה מג"ד או סמג"ד היו יושבים בחמ"ל (חדר מלחמה).

גם מחלקות טנקים היו בכוננות גבוהה לטובת.

סירי הברוקר, במידה שיותקפו. מבחינת הכנות נוספות - גדוד בקו לא צריך לעשות כמעט שום הכנות. הגדוד היה עם כל הטנקים.

אתה מדבר על גדוד הטנקים. ידין:

כן. המשכנו את סכב החופשות. אחרי ראש סא"ל סקל:

השנה הוצאנו סכב חופשות. את הסכב הזה עיכבו

בתל-אביב. את האוטובוסים שהגיעו, עיכבו בתל-אביב. זה היה למחרת ראש השנה.

עמד על הסף אם לשלוח אותם הביתה או לא. בסופו של דבר שלחו אותם הביתה, והמצב היה

שבאופן שגרתי יש טנק אחד סגור בכל פלוגה. זה היה המצב הגשתי. מה זאת אומרת

סגור? טנק מזווד, מחומש, מתודלק - אבל סגור, ללא צוות.

פרט לזה העברנו למעוזים באופן ששא שוטף, והמעוזים

ראו את הדברים בעצמם, על התכונה בצד השני.

העברתם את המודיעין למעוזים. היו"ר אגרנט:

סכב החופשות נמשך גם במעודם, אבל בשבת שלקראת סא"ל סקל:

יום הכיפורים, השבת האחרונה לפני יום הכיפורים

עוד לפני זה, נאמר שמפסיקם את היציאות של קצינים ואנשי קבע. יציאות החיילים

הסדירים נמשכו כרגיל. למעשה, גם במעוזים שיושבים בקו אין הכנות מיוחדות שצריך

לעשות לקראת מלחמה.

ביום שישי לפני יום כיפור הכרז מצב כוננות ידין:

ג'. למרות זאת החיילים הסדירים המשיכו בחופשות?

אמרתי שהיציאה היתה שאם שבוע קודם. סא"ל סקל:

בשבת לפני יום כיפור. ברור. ידין:

גם במעוזים עצמם אין... סא"ל סקל:

ראש השנה היה ביום ה'. שני ימים ושבת - הפל
רצוף. אין עוד שבת באמצע לפני יום כיפור.

נבנצאל:

לא כל כך ברור לי.

הסבב של חופשות שהיה כראש השנה חזר ביום
ראשון בערב, וביום שני בבוקר הוציאו את

סא"ל סקל:

הסבב הבא.

כמה ימים לפני יום כיפור, אבל לא בימים
האחרונים.

נבנצאל:

אם כיפור היה בשבת, הסבב יצא ביום שני שלפני
זה. מבחינת המעוזים, אני רוצה להדגיש, שלא

סא"ל סקל:

היו שום הכנות מיוחדות לעשות, כי המעוזים הם מבחינת הכוננות כרמה כזאת, שאין
מה ללחוסיף, כי הם בכוננות עליונה כל הזמן. ביום חמישי התירו...

ב-4 בחדש.

היר"ר אגרנט:

בשעות אחר הצהריים לצאת לאנשי קבע, מג"ד או
סמג"ד, הכיתה. לאנשי הקבע שנשארו גם בראש

סא"ל סקל:

השנה בקו, התירו לצאת לחופשה. בקו אנחנו עושים תורנות שבת כן ושבת לא.

יוצא או מג"ד או סמג"ד. אבל, כבר ביום שני בוקר, או בלילה שבין יום חמישי
לששי, הגיעה הודעה להזעיק את אלה שיצאו, מהבית. במקביל אמר לנו שמחזירים את
הצוותים של הסנקים בצורה מרוכזת, בשליטה מסכל"ית, אל היחידות. כל הקצינים שהיו
בבית ואשר יצאו ביום חמישי, חזרו עאא עד יום ששי בבוקר על ידי מטוסים והגעו
ליחידות. והצוותים הגיעו כמשך יום ששי. כך שלמעשה עמדתי מבחינת האיוש עם כל
הגדוד מאויש ולא חסר לי אף איש צוות לאייש סנקים. מספר אנשי צוות שהתאחרו
מכל מיני סיבות, רוכזו ברפידים ופיצלו אותם שם לגזרות שונות. גם החיילים שלי
לחמו בגזרות שונות, כי ברפידים עשו חלוקות. היות ותיגברו סנקים, לקחו צוות
ואמרו לו: אתה לוקח סנק לגיזרה הצפונית, אתה לוקח סנק לגיזרה המרכזית וכן הלאה.
אלה היו המאחרים. הגיעו ביום ששי אחר הצהריים או בשבת.

2912

במקביל החל מיום חמישי, התחילו להתיחס לענין

מבחינת ההכנות כלמלחמה וריענון פקודות שובך יונים. זו הפקודה לכוננות או
מלחמה בקו. בדקנו את עצמנו.

היינו, הפקודה למה?

ידין:

למצב של חידוש האש.

סא"ל סקל:

קראו לזה בעוד שמות, לחידוש האש?

לסקוב:

עז שחור.

סא"ל סקל:

לחידוש האש, היה בז'רגון עוד ביטוי?

לסקוב:

חידוש האש בחעלה.

סא"ל סקל:

היה הבדל בין שובך יונים רגיל ושובך יונים

ידין:

מלא?

שובך יונים רגיל ומוגבר.

סא"ל סקל:

אחרי כן אג

2913

ועדת החקירה - 10.1.74

- 21 -

ישיבה נ"ג - בקר

לפני סקל

העד: סגן אלוף עמנואל סקל

אג.

י. ידין : על מה דובר?

ע.סקל :

האמת היא שהיו אי בהירויות בין כל המושגים האלה, אבל כשאמרו לך "שכך יונים" - הכוונה היתה למעשה לחטיבה הקדמית "שכך יונים" מוגבר, הכוונה היתה גם שהחטיבה הערפית מתיצבת בקו הקדמי. אבל, זה רק אחד מהדברים. זה היה מכלול של פעולות, זה היה תיגבור ארטיילרי וכל מיני דברים.

מבחינת שכך יונים, מה שנגע לנו: ביום חמשי, וגם לפני זה למעשה במשך השבוע ריעננתי בגדוד. מה זה "שכך יונים", למ"פיים וריעננו בפלוגות, כך שמבחינת הכנות היינו מושלמים. תיגברו אותי בעוד שני סנקים. אורגן הנושא מהיכן אני מקבל תחמושת וזיכוד וכו'.

גם בחטיבה, היה בערב כיפור, היתה קבוצת פקודות ל"שכך יונים" ב-5 לאוקטובר בצהרים היתה קבוצת פקודות ל"שכך יונים" ונאמר לעשות את כל ההכנות ל"שכך יונים" אבל לא לבצע.

מה שנוגע לגדוד, בקשר ל"שכך יונים", אני אחז מזכרוני, אני מקווה שאני לא אשכח פרטים. ב"שכך יונים" פלוגות הסנקים יוצאות לחניונים, עוזבות את התעוזים ויוצאות לחניונים קדמיים, כל פלוגה בגיזרתה. פלוגה א' הדרומית, היתה אמורה לצאת על ציר עין מוסה. פלוגה ב' היתה אמורה לצאת למקום שנקרא במלחמת ההחשה בשם "תסס", כמה ק"מ מערכית לתעוז. פלוגה ג' היתה אמורה להתקדם לדיונות בכיוון המעוזים שבגיזרתה.

י.ר : ניתנו התראות?

ע.סקל : ניתנו התראות ביום חמשי.

2915

- 23 -

ועדת החקירה - 10.1.74

ישיבה נ"ג - בקר

העד: סגן אלוף ע.סקל

אג

פאפאא הדבר הזה בוצע, כפי שאמרתי, בערב כיפור.

סיורי הבקר יבוצעו רק עם כלים משוריינים, ז"א זחל"מים או נגמ"שים.

אני חושב שאפא שאמרתי את הדברים העיקריים. כל הדברים

האלה, במשך השבוע שבין כסה לעשור, בימים האלה בגדוד עשיחי ריענוניים.

י.ידין: כשאתה אומר, שביום ה' נעשה ריענון בגדוד ב"שכך יוניים",

אבל למשל אם ב"שכך יוניים" צריך היה לשלוח הביחה בנות וקבלנים. בריענון

רק ריעננתם מה צריך לעשות, או בשלב זה כבר שלחתם הביחה?

ע.סקל: לא. רק ריענון. ז"א בשלב זה נתנו התראות ובמשך השבוע ניתנו

ששי

התראות לרענן את הפקודות. ביום אפאא היתה קבוצת פקודות

פאפאא שבה כבר ניתנה התראה לביצוע.

י.ידין: אבל, לא ביצעו?

ע.סקל: לא. זה ביום ששי. ביום ששי היתה קבוצת פקודות בחטיבה

לביצוע, ליום שבת שעה חמש אחרי הצהריים להיות מוכנים

לבצע בשבת בשעה חמש אחרי הצהריים. ביום ו' אמרו לנו.

יו"ר אגרנט: אתה בטוח?

ע.סקל: ב-90% לא ב-100%. פאפאא אם היתי יודע - היתי מנהל

פרוטוקול כבר אז.

ועדת החקירה - 10.1.74

ישיבה נ"ג - בקר

הער: סגן אלוף ע.סקל

אג

בליל שבת, בליל כיפור, כל הסנקים שלי עמדו מאוישים, מצוידים, מצובדים, חמושים. הגדוד שיושב בקו, אין לו כמעט מה לעשות הכנות. זה גדוד סדיר והכל מוכן. חזרו לי כבר מרבית האנשים שהוזעקו מהבית ולא היתה לי בעיה של איוש סנקים. עד יום ששי כבר כל הסנקים שלי היו מאוישים ולא היתה לי בעיה של איוש.

קלטתי ברפידים, באותו לילה, בליל כיפור, שני סנקים

ללא תחמושת ולא היה לי אישור להוריד אותם על שרשראות מרפידים. בקשתי שהסנקים יסעו על שרשראות, על הזחלים. המרחק מרפידים למיתלה זה שבעים וכמה ק"מ. היה ברור שלא יהיו מובילים. קלטתי שני סנקים, כי רציתי שני סנקים אצלי, ולא היה אישור להסיע אותם והסנקים נשאר שם עד יום כיפור בבקר. ביום כיפור לפני הצהריים נחננו להם אישור לנסוע על שרשראות. אלה שני סנקים שקלטתי מימ"ח של כיר-חמדה. הם התחילו לנסוע והגיעו כבר תוך כדי שפרצה המלחמה. ס"ה עמדתי על 35 סנקים, כלם מאוישים. זה כולל שני הסנקים. פלוגת הסיוור, אם אני לא טועה - היו 7 נגמ"שים.

ביום שבת בבקר, למעשה בליל שבת בערב כיפור אני אצלי

גמרתי את ההכנות, ז"א היתי מוכן וגם במעוזים מבחינת ההתראות נתנו את כל ההתראות.

ביום שבת בבקר נקראנו לישיבה במיפקדת החטיבה בטאסה

לשעה 12.00 בצהריים.

היית שם?

הי"ר אגרנט:

בודאי. היתה קבוצת פקודות שניה, נעשה שוב ריענון.

ע.סקל:

2917

ועדת החקירה 10.1.74 - 25 - 50

ישיבה נ"ג - בקר

א.ג.

העד: סגן אלוף ע.סקל

י. ידין: הישיבה באמת נתקיימה ב-12.00 ?

ע.סקל: נתקיימה. אמרו: ב-12.00 קבוצת פקודות. הגענו לשם

וריענו שוב, ניתנה סקירה של הקמ"ן ושוב הדגישו שהמצרי

יכולים לפתוח במלחמה. לא ברור מה יהיה. דיברו כבר קצת פחות בבטחון על חרגיל. ניתנו גם ה"דפ"א" לאויב, ז"א דרכי פעולה אפשריות של האויב, מה הוא עלול לעשות. אבל, אף אחד לא אמר בבטחון מה הולך להיות.

באותה קבוצת פקודות, אמרו שהמצרים מבהינתם, מכחינת סדר הכחות והשלמת הכנות, יכולים לפתוח במלחמה בכל רגע. אבל, עדיין סבורים שזה עלול להיות חרגיל שה-"ש" שלו הולך ומתקרב לקראת אחרי הצהריים ואחרי זה עלול להתחיל אולי פיזור כחות.

יחד עם זה, אמרולנו באמצע הישיבה לצאת ל"שבך יוניים"

בשעה חמש או לשעה חמש, איננו זוכר בדיוק. ב-10 דקות לאחת הגיע טלפון למח"ט ממפקד האוגדה ובו נאמר: לבצע "שבך יוניים" בשעה 2.00. כמה דקות לפני השעה אחת הגיע הטלפון. הגיעה פקודה ממפקד האוגדה למפקד החטיבה וזה ירד אלינו: לבצע "שבך יוניים" לשעה 2.00.

י. ידין: הוא אמר שזה היה ב-1.30. מפקד החטיבה אמר.

ע.סקל: לי זכור כמה דקות לפני אחת. בודאי שלא באחת וחצי.

ישיבה נגמרה בזה. פא מיהרתי לצאת מהישיבה. נכנסתי

לטלפון הקרוב, והיות והדברים היו חפוזים מאד לבצע, ולי יש מרחק גדול לנסוע מטאסה למיתלה, העברתי בטלפון מיד התראות בטלפון לסמג"ד שלי שישב

בתמ"ל במיתלה. זה מרחק של שעה נסיעה. כדי לא לאבד זמן, דברתי אתרובטלפון.

לפני כן רשמה א.ג.
רשמה א.ב.

ועדת הקירה - 10.1.74
ישיבה נ'ג - בוקר
העד ס/א ע. סקל

דברים שהספקנו לבצע: קיפול התצפיות - - -

ע. סקל:

אתה מסרת לו את הפקודה הזאת?

היו'ר אגרנט:

בטלפון הקראתי לו את כל הדברים לפי סדר העדיפות, מה

ע. סקל:

להתחיל לבצע, כי הזמן ~~אז~~ כבר היה קצר. השגתי אותו

באחת ועשרה. הישיבה נגמרה ב-13.05; באחת ו-10 דיברתי אתו. הספקנו לקפל את התצפיות

ארוכות הטווח. היו שלושה נגמשים תצפית שישבו על קו המים. את שלושת הנגמשים האלה

למעשה עוד בהתרעה קודמת קיפלנו לתצפיות העורפיות.

אתם קיפלתם את שלוש התצפיות?

היו'ר אגרנט:

את הנגמשים שניו על קו המים הוצאנו אתה ציטת.

ע. סקל:

דספקנו להם דמעה למפוזים להיכנס לכוננות סכיגה.

בישיבה הזאת נאמר גם: כוננות ספיגה מיידית, ולבצע שובך יוננים בשעה שתיים. נחתי לו

את הפקודה להוציא מיד את הטנקים - - -

הפקודה היתה ספיגה מיידית?

היו'ר אגרנט:

כוננות ספיגה. להיות מוכן למכה ארטילרית.

ע. סקל:

ושובך יוננים לשעה שתיים?

היו'ר אגרנט:

כן.

ע. סקל:

אגב, אני רואה שבעדות של מפקד החטיבה הוא אומר על

ידין:

קבוצת הפקודות הזאת של שעה 12 שלפני זה זה תוכנן לשעה

שלוש, והוא הקדים את זה לשעה 12.

אני לא יודע. זה מהאוגדה הוא קיבל את הפקודה. אני

ע. סקל:

קיבלתי זימון לשעה 12.

לפני זה

לא קיבלתי/זימון לשעה 3?

ידין:

לא. ב-10.30 הרימו טלפון ואמרו: ^{תצא} /אזאא בשעה 12 וחצי.

ע. סקל:

א.ב.

ועד הקירה - 10.1.74
ישיבה נ'ג - בוקר
העד ע. סקל

נסעתי לתאסה.

הספקנו שכל המעוזים ייכנסו לשחפצים וכובעי פלדה
(ילבשו את בגם אפודי המגן). הצפיתונים ממגדלים ברוב
המעוזים הספקנו להוריד. הבעיה זה פשוט לשלפן ממעוז למעוז. זה לוקח זמן, לעבור
מעוז-מעוז ולהודיע לו. זה הרבה טרחה בשטח, להודיע לכולם.

היו'ר אגרנט: הספיקו לרדת?

ע. סקל: חלק. לא כולם הספיקו. את המעוזים המדוללים לא הספקנו
לקפל. כי זה להוציא את הזחלם מהמעוז ולהסיע אותו עד
למעוז המדולל ולאסוף את האנשים. את זה לא הספקנו. היה גם סיפור רגלי שהלך לאורך
האגם צפונה לבוצר. נתנו לו הוראה בקשר, אבל המלחמה תפשה אותו באמצע הדרך, והוא
הספיק לחזור בשלום. אמרנו לו לחזור מיד.

היו'ר אגובט: זהו הספיק לחזור?

ע. סקל: הוא הספיק לחזור. המלחמה תפשה אותו באמצע, והוא חזר
בשלום.

את הבנות הספקנו לפנות מיד, עם האוטובוס. שלחנו את
הבנות מהגדיד, ממש כמה דקות לפני שהתחיל העסק. את פלוגת הסיור שהיתה בטלפטיה לא
הספקנו לפנות, והיא קיבלה הפצצת אויר. היו שם גם מספר נפגעים. טלפטיה קיבל
התקפת אויר וארטילריה. הספקנו לתת הוראות לפלוגת הטנקים. נתנו הוראה לפלוגת
הטנקים, ולמעשה, כשפרצה המלחמה ב-10 ל-2 כל הפלוגות היו במצב של יציאה מאמצע
מתעוזים. זה בערך מה שהספקנו ומה שלא הספקנו.

היו'ר אגרנט: כל הטנקים היו כבר ביציאה - - - ?

ע. סקל: לא. היו עדיין בתוך התעוזים. אצאצא בפלוגה אחת היו
אנשים בריצה לכלים, ובפלוגה שניה היו כבר בתוך

התאנים, מוכנים ליציאה. זה בערך היה המצב ב-10 לשתיים. הם היו בהעוזים בשלבי יציאה.

ידין: אנחנו קיבלנו תלונות; איננו זוכים כהנע אם זה על

ללבוש. כן. ידאי. אבל אינני יכול לומר לך היום כדבע ע. סקל:

שכל המטקים שיצאו מהתעוזים באמת לבשו את אפודי המגן.
האפודים היו על הטנקים. יכול להיות שאיזה מסק ~~מאצטלצטא~~ מכולכל נרגש שכח ללבוש את
האפוד.

סמל טנקים זה מסק? או קצין צריך להיות? ידין:

מסק. סמל, כן. ע. סקל:

הוא
כלומר, במקרה כזה/סמל, צריך היה שיהיה לו שחפץ. ידין:

היה צריך שיהיה לו שחפץ. ע. סקל:

למפקד הטנק היה בכל מקרה אפודת מגן? היו'ר אגרנט:

לפי מיטב זכרוני היה לכל מפקד טנק אפוד מגן. ע. סקל:

אם אתה לא בטוח שהייתה מודעות למפקדים בחשיבות העניין - ובנוצל:

פירוש הדבר שגם לא הייתה מודעות כל-כך לממוננים על
המפקדים לזרז אותם בעניין זה?

לא. למפקדים הייתה מודעות, כי אנחנו עברנו את מלחמת ע. סקל:

ההתשה, אנחנו זוכרים את זה. הבעיה היא שהמפקדים הם
צעירים. המטקים בוודאי שהם צעירים. גם זאת פעולה חצונית מתמשכת לזכור את החשיבות
של לבוש אפוד.

והם לא היו במלחמת ההתשה? היו'ר אגרנט:

בוודאי שלא. ע. סקל:

לכן הם אולי לא החשיבו את זה? היו'ר אגרנט:

אינני יודע אם זה מתייחס אלי. באמת אינני יודע. אני ע. סקל:

מקוזה-שכולם לבשו. לא יכולתי לזרז את אישית באותו רגע

א.ב.

ועדת חקירה - 10.1.74
ישיבה נ' ג - בוקר
הער ס/א ע. סקל

אתה ידעת על אילה מקרים שבהם חיילים במעוזים לא
היזו לבושים בזמן שהמלחמה חפשה אותם?

היו"ר אגרנט:

לא אצלי.

ע. סקל:

אצלך זה לא יקרה?

היו"ר אגרנט:

לא. אני משוכנע.

ע. סקל:

רציתי לשאול על פלוגה 'א'. אינני יודע באיזה גדוד.

ידין:

'א' זאת פלוגה שלי.

ע. סקל:

פלוגה 'א'! זה שלך?

ידין:

שלי.

ע. סקל:

אבל יכול להיות גם בגדוד אחר.

ידין:

לא. זה הולך: 'א', 'ב', 'ג', 'ד', 'ז', 'ח', 'כ', 'ל' - - -

ע. סקל:

אם כך - זה בגדוד שלך. פה יש לנו מכתב של אב של

ידין:

סמל מסויים שהיה צריך להשתחרר בנובמבר, והוא מספר

שהוא לא חבש את אפודתו. הבן סיפר לו לפני שהוא מת (הוא היה פצוע כמה זמן) - - -

אני יודע מי זה.

ע. סקל:

נכון. אתה יודע מהמקרה הזה?

ידין:

הוא לחם בגזרה אחרת. אני לא יודע. אפוד מגן היה

ע. סקל:

לו. אני מאמין שהיה לו.

אז מניין אתה יודע על המקרה הזה?

ידין:

נפגשתי עם המשפחה, נפגשתי עם האב. אני יודע שהבן

ע. סקל:

שכב פצוע 13 יום. הוא קיבל רסיס בגב. בריאה.

כששמעת מהאב את הדברים האלה - בדקת אח"כ מה קרה

ידין:

למעשה, או לא יכולת?

לא. לא יכולתי לבדוק. ע. סקל:

הסברתי לאב את המצב? ידין:

הסברתי, היה לי עוד מקרה אחד של אב אחד באותה ע. סקל:

פלוגה, שגם הוא ב גו נפגע בחזה. ולאחר קצין

בבירור היה שחפץ. את זה אני יודע. יכול להיות שהוא לא רכס את השחפץ. יכול להיות עם זה
שהתחיל/אסגור אבל אח'כ זה נפתח, או שהוא פתח את זה.

אותו האב במכתב שאנחנו קיבלנו מתלונן שסגן מפקד ידין:

הפלוגה, אם אינני טועה, כשביקר אצלו והאב אמר לו

למה לא הקפידו על חבישת האפודים - סגן מפקד הפלוגה כאילו אמר לו: אה, זה בכלל
לא חשוב, אתה מכיר את סגן מפקד הפלוגה?

הוא חזר מהשבוי. במזח הוא היה. ע. סקל:

סגן מפקד הפלוגה היה זה שהיה בשבי? ידין:

הוא נפצע, פונה למזח, היה בשבי וחזר. ע. סקל:

הוא קצין טוב? ידין:

ע. סקל:

ידין:

ע. סקל:

דומני לעומת זה אמר רופא - - - נבנצל:

זה לא אחריותו. ידין:

- - - שהוא בא למסקנה שאילו היה אפור, זה היה נבנצל:

יכול/להציל אותו. מה ההתרשמות שלך מהמקרה?

אתה מדבר על ע. סקל:

כן. נבנצל:

את הרופא לא פגשתי. אני לא יודע אם הוא לא אצא לבש ע. סקל:

שתפץ. אבל מצא את אומרים שהוא לא לבש - אז כנראה לא

לבש. היו הרבה אנשים שניצלו בגלל אפודי מגן. גם אצלי בגדוד אנשים רבים ניצלו. זאת אומרת, אין ספק שאפוד מגן זה דבר חשוב ממדרגה ראשונה.

היית במצב שמצד אחד אמרו שיש תרגיל, ואולי זה סוף לסקוב:

פירוק תרגיל, ובכל זאת ראית שהקו הולך ומתמלא. היו

דברים שחשבת שהיא ביכולת לעשות בשביל לקבל התראה יותר ממה שחשבת שתקבל?

אני אומר לך: במצב היה אצלי שהיו צריכים אף להגיד ע. סקל:

לי רק "תזוז" - והייתי זז.

היה מצב שמישהו מלפנים התחיל לזוז, ואף אחד לא אמר לך לסקוב:

לזוז - - -

לא. ע. סקל:

אז השאלה הייתה, כי תעלת הסואץ לא הייתה מכשול בגדא לסקוב:

סנקים, תצפיות קופלו. כלומר, היו לך שטחים חשופים או

שטחים מתים לצפיית. כלומר, היית במצב או שתקבל פקודה מאחור מהחטיבה לזוז, או שהם

י תחילו בפעולה ואז הוא יגיד לך לזוז. האם חשבת להשיג איזו התרעה או לעשות משהו כדי

שהידיעה הראשונה לא תבוא מפגזים ומטוסים שמתחילים לעוף?

המצב האופטימלי בשבילי היה אם הסנקים שלי הוא על ע. סקל:

הראמפות.

כן. אבל היו לך ת'פ גם גדוד 68 וגם גדוד הנחל בתוך לסקוב:

המעוזים.

לשובתם לא יכולתם לעשות אתם כלום מלבד להגיד להם: תלכו ע. סקל:

את אפודי המגן וחשימת כובעי פלדה על הראש. את זה

אמרת. יותר מזה לא יכולתם להגיד יותר. מה שאני מצטער, שלא הספקנו, והייתה פקודה

מפורשת, לא לקפל את המעוזים המדוללים, עד יוסבת בשעה 1. ובשעה 1 כבר לא הספקנו.

מהטלפטיה ומהמיתלה ומהג'ידי אי אפשר היה לקבל

לסקוב:

אינפורמציה נוספת או חצפית - - -

לא.

ע. סקל:

לא יכולת להשיג שום דבר?

לסקוב:

לא. מה שראינו גם, שהקו מלא עד אפס מקום, מלא עד

ע. סקל:

אפס מקום, ציוד גישור, טנקים וארטילריה. אמרנו:

חתנו לנו לצאת. כלומר, הייתה בקשה, היה רצון לצאת לפחות לשובך יונים כדי לא לחטוף

את מצב הפתיחה בתוך התעוזים. והפקודה הייתה להמתיין.

ביום ששי קיבלתם פקודה של מצב כוננות ג'.

לסקוב:

כן.

ע. סקל:

האם אחת או קצתים שלך יצאו לבדוק אם הפקודה הזאת

לסקוב:

אכן באמת מבוצעת וערוכה - - -

כן.

ע. סקל:

- - - והכל מסודר והכל תקין והכל מתכה לפקודה?

לסקוב:

כן.

ע. סקל:

זה נבדק? הגיעו אליך ~~אמצעים~~ שמועות שמישהו ישב והשתזף

לסקוב:

או לא היה לבוש מלא וכדו'?

~~אמצעים~~

אני אבדיל בין שני דברים, בטנקים - - -

ע. סקל:

אינני מדבר על טנקים, אני מדבר על המעוזים.

לסקוב:

במעוזים - סדר היום שהיה, תנועה מחדת בקו, ממעוז

ע. סקל:

למעוז, ולפלוגת הטנקים. ראינו את זה בעינינו.

המעוזים ראו את זה בעינינו, והתייחסו לעסק ברצינות. לפחות בגזרתם. אני לא ראיתי

בעת ובעונה אחת את כל המעוזים, אבל לא ידוע לי על שום מקרה אצלי שמישהו ישב והשתזף.
אני גם לא מאמין שאצלי זה קרה.

ביקרת חלק מהמעוזים? ביקרת חלק מהמעוזים בעצמך?

היו'ר אגרנט:

כל הזמן - - -

ע.סקל:

אבל אז, ביום ר'. נשאלת על יום ר'.

היו'ר אגרנט:

אח'כ רשמה *ע

לפני כן רשמה א.א.

- 41 -

ועדת החקירה - 10.1.74

ר.ב.א.

ישיבה נ"ג (בקר)

העד: ס"א סקל

ביום ו' בקרתי בחלק מהמעוזים והפלוגות. אני לא זוכר בדיוק איפוא. אבל כל היום זה תנועה בקו.

כולם היו מוכנים?

היו"ר אגרנט:

כולם היו מוכנים.

ס"א סקל:

כאשר אומרים מוכנים, צריך לזכור כאן

אני מקוה שהשאלה הזו ודאי עוד תשאל. על רמת החיילים, לדעתי רמת החיילים...

איזה חיילים?

י. ידין:

של המעוזים. הרמה שלהם לא התאימה למצב של

ס"א סקל:

מלחמה. זה עקב רכילם של כל העניין.

אם כי הם היו סדירים?

היו"ר אגרנט:

היו לי שני כוחות: היה לי כוח מילואים

ס"א סקל:

כל הרמה של החיילים לא התאימה?

היו"ר אגרנט:

לא. אני הפרדתי בין הכוחות. בבוצר

ס"א סקל:

זליטוף היו מילואים (תשי"ב 16).

אתה מתכוון אליהם?

י. ידין:

אני מתכוון גם אליהם וגם אל הנחלא"ים.

ס"א בקל:

הנחלא"ים היו סדירים?

י. ידין:

כן.

ס"א סקל:

בבוצר היו מילואים?

היו"ר אגרנט:

כן. זרמתם היתה בהחלט ירודה.

ס"א סקל:

גם סדירים?

היו"ר אגרנט:

לא. אני אבהיר עוד הפעם. מעוז כוצר, שהוא

ס"א סקל:

הצפוני ביותר אבל, ישבו מילואים. מעוז ליטוף

ישיבה נ"ג (בקר)

העד: ס"א סקל

כאשר אני ראיתי את חטיבה 16 מגיעה לקו... .

בכמה מעוזים היו מילואים? י. שדין:בשני מעוזים. ס"א סקל:כאשר אתה מדבר על רמת החיילים, אתה מתייחס היו"ר אגרנט:

לשני המעוזים האלה?

גם לנח"ל. אבל אני רוצה לומר - שרמת המילואים ס"א סקל:

היתה בכמה דרגות יותר נמוכה מרמת חיילי הנח"ל.

אם היו שואלים את דעתי - אז לחלוטין הם לא התאימו לשבת בקו. אם היה שמץ של סכנה

למלחמה, כיוון שגם במשך השנים - אני יושב בסיני 4 שנים - ~~לא~~ רמת חיילי החי"ר

במעוזים הלכה וירדה מאחרי מלחמת ההתשה. במשך הזמן חלה ירידה ברמת האנשים שמחזיקים

את הקו. חטיבה 16, לכל הדעות, לא מתאימה לקבל את מכת הפתיחה.

באיזה מובן הרמה היתה ירודה? היו"ר אגרנט:ידע מקצועי. ידע בחפעול נשק. כושר גופני. ס"א סקל:

יש שם אנשים שהרכה זמן לא ראו צבא.

גם חיילי הנח"ל שהם אישיו את מפצת, כפר והמות, זה חיילים, למעשה גרעינים,

קובץ של חיילים. זה לא פלוגה אורגנית ~~אלא~~ שלת"צקים - אלה אנשים בכל מיני

רמות אימון שונות ומשונות, חלקם כלי"ם, חלקם התאמנו לאחרונה לפני זמן רב מאד,

ונה לא בדיוק החיילים שהייתי רוצה לראות בקו, במידה ופוצת מלחמה.

לבטחון שוטף הם הספיקו? ח. לסקוב:אני לא מבין את השאלה. ס"א סקל:לבטחון שוטף? ח. לסקוב:לשיגרה, לעשות את הסיור, ודאי. ס"א סקל:אם כי היו ~~ש~~ אתם הרבה מאד תקלות בנושא:

נקיון נשק, וחלודות ומספר תלונות גם הגיעו אליך

ישיבה נ"ג (בקר)

הערד: ס"א סקל

אתה אמרת מדוקם - שההרגשה שעלולה להיות מלחמה,

י. ירדן:

מחילות, כבר התחילה מראש השנה...

ס"א סקל:

אחרי ראש השנה.

לא חשוב. מה-2 באוקטובר. האם אתה עשית מהומה

י. ירדן:

לפחות, להודיע - שהחילים האלה לא מסוגלים

להלחם, האם דאגת להחליף אותם?

ס"א סקל:

מתא כן.

מתי?

י. ירדן:

לא זכור לי בדיוק התאריך אבל אני זוכר שבשיחות

ס"א סקל:

שהיו לי, גם עם מפקד האוגדה, גאמז ז"ל, וגם

עם המח"ט אמרנו - שזה לא חילים למלחמה. תאריכים ומועדים אני באמת מצטער שאני

לא זוכר.

אבל זה ימים לפני המלחמה?

י. ירדן:

ימים לפני המלחמה.

ס"א סקל:

אני חושב שזה היה ברור לכולם, שחטיבה 16,

לא בנויה לקלוט מכת פתיחה של מלחמה. דעתי

האישית גם - שאם היו חילים ברמה יותר גבוהה כמו גולני וצנחנים במעוזים, יכול להיות

שחלק מהמעוזים היו ושארים.

אני בכל זאת את הנקודה הזו רוצה להכין.

י. ירדן:

אני מבין שאתה בסך הכל מג"ד, שעליך יש מח"ט,

מפקד אוגדה, אני גם מבין, שזה לא רק שהיו אתה בדעה, אתה אומר - שאז היית בדעה,

וכולם ידעו זאת למעשה. ובכל אופן בינתיים האחרונים, אני כבר לא מדבר על שבוע,

אלא על שלושה ימים אחרונים, יומיים אחרונים בודאי, כבר הייתה הרגשה שמשו - יכול

להיות. מה עם כך התגובה שהיית מקבל מהמח"ט, אתה אומר אפילו - שנפגשת עם מפקד

האוגדה, שלא מחליפים את האנשים האלה? היה עוד די זמן להחליף אותם לכאורה.

ישיבה נ"ג 'בקר)

העד: ס"א סקל

ס"א סקל:

רק לכאורה אני חושב. אני חושב שהחלפה

בקו זה דבר שצריך לתכנן אותו. צריך לאמן

אותו מדאש. בכלוזה היה מעוג. להכשיר אותו בצורה יסודית. אני חושב שהמאגר של

החיילים שעמדו לענין הזה היה ברמה כזאת. לפני זה היתה לי חטיבה 5. אותה

רמת חיילים בדיוק. לפני זה היתה חטיבה 99, משהו ברמה של חטיבה 16. ז"א

זה נמשך לאורך זמן. בזמנו גם מפקד האוגדה הקודם - דן לנר - גם כן כאשר

הייתי נפגש איתו לעיתים קרובות, הייתי אומר לו - אני לא שקט עם רמת החיילים

שיושבת בקו.

אתה הספקת לדבר על הנושא הזה עם אלוף

י. ידין:

מנדל ז"ל, הוא ענה לך משהו בענין זה?

לא זכור לי. אני זוכר שהנושא הזה הציק לי.

ס"א סקל:

אני זוכר שהנושא של חטיבה 16 לחץ עלי.

מה היתה הירידה מאז מלחמת ההתשה, מי ישב

לנדאו:

או בקו?

במלחמת ההתשה היינו מחזיקים חיילי חרמ"ש

ס"א סקל:

סדירים, צנחנים (ז"א גדוד 202 890 או גדוד

50) וגולני. פה ושם ישבו גם חטיבה 55 - חטיבת צנחנים מילואים. כאשר נגמרה

מלחמת ההתשה, התחילו להכניס המונח סוג ב', לא מונח מתאים, אבל חיילים ברמת

אימוץ ירודה. וזה הלך והתדרדר.

55 היו ברמה טובה?

ת. לסקוב:

55 רמה מעולה. שרתו אצלי 55.

ס"א סקל:

זה היה במילואים?

י. ידין:

מילואים. לפני שנה נדמה לי שהיו 55.

ס"א סקל:

ישיבה נ"ג (בקר)

הער: ס"א סקל

עוד שאלה אחת היתה לי: בחצפיות ראייתם

לנדאו:

גם פעילות רגילה בקו המים של המצפיות המצריים?

ס"א סקל:

אני חושב שהמצריים עשו דבר מחוכם ביותר, ואנחנו

בלענו את פתיון. אחת האינדוקציות לכוננות

בקו אצל המצריים, היתה במשך כל השנים - מה המצב, האם המצריים הולכים בקו בחגור, משק וכובעי פלדה, או שהם הולכים בלי זה? האם תצפיתנים שלהם עולים למגדלי החצפית שלהם, או לא? והאם יש פעילות של ציוד מכני-הנדסי אצלם? זה בדרך כלל היה שלושת הקרטריונים אצלנו לרמת הכוננות אצלם. לזכותם של המצריים, עד צהרי יום כיפור, עבד ציוד מכני-הנדסי, על הסוללות ולמרות שבמפות האחזריות כבר היו עשרות חיילי חי"ר שלהם מוכנים, עדיין חיילים שלהם הסתובבו על הרמפות ללא חגור, ללא משק, ללא כובעי-פלדה ותצפיתנים ישבו על המגדלים.

זה היה תרגיל הטעיה ממדרגה ראשונה ואנחנו

בלענו את זה.

בעקבות זה אני רוצה לשאול אותך שאלה שמציקה

י. ידין:

לי. אתה אומר שהאינדוקציות לכולכם, כולל

כמוכן התצפיתנים במעוזים היתה - הולכים בחגור, לא? ציוד מכני עובד כך או לא? היו עוד איזה סימנים, לא עכשיו, אלא סימנים מעידים שאמרתם לחיילים, שימו-לב המצפיות למשל, אוהלים, לא אוהלים? - היו בעיות מסוג זה?

ס"א סקל:

יש לנו רשימת קודים. בשימת הקודים יש מה שנקר

דיווח מידי. לתצפיות יש רשימה של כ-15

דיווחים מידיים. (הופעה טנקים בקו, הורדת רשתות מעל ארטילריה, הופעה

ציוד גישור, בימורי קצינים. ואז היה מדוון לגוף למשל - 1ב', אז היינו

יודעים בהמ"ל 1ב'...

ר.ב.א.

-46-

ועדת החקירה - 10.1.74

ישיבה נ"ג (בקר)

העד: ס"א סקל

וזה כלל גם חגור, לא חגור?

י. ידין:

כן.

ס"א סקל:

למשל, בחור הסימנים המעידים, אתה זוכר

י. ידין:

אם האם היה גם: תנועת רכב מוקטנת?

אתה מתכוון - העלמות רכב?

ס"א סקל:

העלמות רכב, היה סימן?

י. ידין:

היה.

ס"א סקל:

בידעבד אמא היתה העלמות רכב בהונאה, או

י. ידין:

לא היתה?

כן. בחודשים לפני המלחמה הם עבדו בצירוד מכני

ס"א סקל:

המון. היתה הקטנה הדרגתית של הצירוד-המכני..

הקטנת רכב הכונה רק לצירוד המכני?

י. ידין:

לא. רכב הסתובב הרבה. ז"א, היתה הגדלה של כמות

ס"א סקל:

הרכב, הוא הסתובב עד פריצת המלחמה בצורה

חופשית ביותר.

וזה היה בניגוד לאינדוקציה?

י. ידין:

מה ז"א בניגוד לאינדוקציה?

ס"א סקל:

האם האינדוקציות לא אמרו - שאם פתאום מספר כלי

י. ידין:

הרכב הולך דקטן, געלם, זוהי אינדוקציה?

לא זכור לי דבר כזה.

ס"א סקל:

רק צירוד מכני?

י. ידין:

כן.

ס"א סקל:

צירוד מכני עלה?

הי"ר אגרנט:

ועדת החקירה - 10.1.74

-47-

ד.ב.א.

ישבה נ"ג (בקר)

העד: ס"א סקל

ס"א סקל:

עלה. אפילו, לפי מיטב זכרוני - ביום-כיפור
אפילו עבד ציור מכני.

היה משחו על אוהלים?

י. ידין:

לא זכור לי.

ס"א סקל:

היה משחו על כמות התקשורת וכלי הרדיו?

י. ידין:

זה לא היה תחת הבקרה שלי. אני גם לא הייתי

ס"א סקל:

בהאזנות.

אתם לא הייתם סתם מאזינים להם?

י. ידין:

ברשות שלהם, אין לי אפשרות.

ס"א סקל:

עכשיו אני רוצה לשאול אותך את השאלה

י. ידין:

שאני שואל אותה בעקבות מה שאמרת:

האם יכול להיות ש-15 הסימנים האלה של הקודים

שהיו בידי התצפיתנים במעוזים, הרבה זמן כבר..

מעוזים היו מדווחים לא בקוד אלא בטלפון.

ס"א סקל:

כן כן אבל הייתה להם הרשימה. האם יכול

י. ידין:

להיות שרשימה כזאת במשך השנה האחרונה או

השנתיים נפלה בידי המצפיתנים? האם במעוזים שלך, או בתצפיות שלך שידעה במשך

השנה האחרונה, אף שהם חדרו או שדיווחו על איבוד תיק מעוז?

לא, אגאגאגא

ס"א סקל:

לא ידוע לך?

י. ידין:

לא. יכול להיות אני מעלה רק אפשרות - לדאבונו

ס"א סקל:

מה שקשור למזבלות, הכימואים זריזים מאד בנושא

מזבלות, יכול להיות שיש פה גייר כזה כמז הרבה אחרים הגיע למזבלה, כמו

הרבה אחרים הגיעה למזבלה. זאת אני רק נותן כאפשרות, כי אני יודע שהרבה

גיירות של צה"ל הגיעו דרך אגאגאגאג המזבלות על ידי הכימואים לאויב.

ר.ב.א

-50-48-

ועדת החקירה - 10.1.74

ישיבה נ"ג (בקר)

הער: ס"א סקל

מי היה אחראי, יש בטחון שדה כמובן,

י. יריין:

מי אחראי לבעיית המזבלות בגזרה שלך?

למזבלות אני אחראי. עכשיו, השיטה

ס"א סקל:

היא כזאת - שזרפים כל משדך שורף את הניירות

שלו. ז"א, דב-הסמל הגדודי מעמיס את החכיות עם האשפה ושופך את זה עם הצירים או ש"ג

לאשפתא למזבלה. הוא גם מודא, או צריך לחדות, שלא נשארים שם ניירות. אני חושב

שאנחנו בעניין הזה לא לגמרי בסדר - אכנושא הבטחון במזבלות.

מי האחראי לזה במקום?

היו"ר אגרנט:

כל מג"ד אחראי בגזרתו. ז"א, אם מוצאים

ס"א סקל:

מסמך מסויים בגזרתי, אז אני אחראי.

אבל למעשה במקום?

היו"ר אגרנט:

במקום שופך את זה הדיס"ג או ה-ש"ג התורן של

ס"א סקל:

אותו היום שבאותו היום.

המשך דבריו רשמה י.ע.

ועדת החקירה, 10.1.74.

ישיבה נ"ג, לפני הצהרים

סא"ל עמנואל סקל: כתום הישיבה בתסה, מהרתי לחזור לגדוד, כתום אותה הישיבה שדיברתי עליה. היה זה ביום שבת.

ב-1.20 עליתי והתחלתי לנסוע לכוון הגדוד. בערך באזור צומח הג'ידי ראיתי 5 רביעיות של סוחוי נכנסים. בהתחלה עוד קשה לתפוס, אחרי זה ראיתי שתוקפים את אום-חשיכה, זה היה ב-10 ל-2. מזה ידעתי שפרצה מלחמה. במקביל כל הגזרה הפעילה את היבבן. היבבן הוא מכשיר שבנוי ככה שהוא מכניס יבבה למערך הקשר במעוז, ברגע שרואים מטוס חודר. ברגע שנראית חדירת מטוסים. זאת מן סירנה.

כל המעוזים דווחו על חדירת מטוסים. מה שקרה, שלושת פלוגות הסנקים שעמדו במצב יציאה, הותקפו מהאוויר,

ידין: על יד התעוזים?

סקל: בתעוזים.

ידין: שלושת הסנקים?

סקל: שלושת פלוגות הסנקים.

למזלי אף אחד לא נפגע. נגמ"ש טכני אחד נפגע

באופן חלקי, אבל אף סנק לא נפגע, כלומר לא יצא מכלל פעולה.

לנדאו: כלומר המלחמה פרצה ב-10 דקות לפני 2 אצלך.

סקל: אני תוך כדי החנועה שלי, למתלה, שמעתי את הסמג"ד

שישב בחמ"ל, הסמג"ד קבל פקודה מהחשיבה לשלוח

אח פלוגות הסנקים אל העמדות, כל פלוגה בגזרתה, לעלות לעמדות ולפתוח

באש. כלומר, סגן מפקד הגדוד ישב בחמ"ל (מפרט, לבקשת אגרנט)

בתדר המלחמה של הגזרה, וברגע שהגיעו הדווחים על חדירת המטוסים,

ואחר כך על חי"ר שולח, ניתנה פקודה לשלושת פלוגות הסנקים,

לעלות לעמדות ולפתוח באש.

ועדת החקירה, 10.1.74

ישיבה נ"ג, לפני הצהרים

עמנואל סקל:

אני רצתי מהר לחמ"ל, לנוצה, לקחתי את הכלי שלי, את הטנק, ירדתי לגזרת מפצח. כלומר, עליתי לחמ"ל,

התעדכנתי, ירדתי לנוצה, וירדתי לרמפות (ידין: אישית, לבד ?)

לבד, כי הפלוגה ירדה ב-10 ל-2, בעת הנסיעה הזאת מתסה.

המצב היה כזה. בצפון, כל הטנקים שלי היו בתנועה, כולל המחלקה

שנסעה לראס-סודאר, זוג טנקים במזח, ומחלקת טנקים בבוצר.

זה היה המצב בשעה 5 דקות ל-2. כל פלוגה התחילה לנסוע, כל אחת לגזרתה.

הפלוגה הצפונית, פלוגה ג', עלתה לעמדות באזור ליטוף, כאשר היא שולחת

שלושה טנקים, כלומר, פלוגה ג' התפרסה בדיונות, היא גלתה חדירה של

חטיבת פ.ט. 76, ופ.ט.ר. 50 צולחת את האגם. כלים אמפיביים.

הם צלחו בשני מאמצים, אחד היה בגזרה ליד ליטוף ואחד היה במקום

שנקרא ציר סוגפן. פלוגה ג' השמידה פה, על קו המים 20 כלים,

(ידין: גם כן אמפיביים ?) כן, לא היו אחרים. פי-76 זה טנק קל.

זה היה במוצב האגם המר הקטן.

ידין:

זה עדין פלוגה ג' ? כי גם קודם היתה פלוגה ג'.

סקל:

כן עדין פלוגה ג', היא התפרסה מול ליטוף.

מאמץ שני של המצרים חצה דרך ציר סוגפן, עקף את

הפלוגה, עלה על הציר השני (הגידי) היה זה כוח של 15 טנקים פ.ט. 76.

הם עקפו את מה שנקרא המחנה הפולני, צומת הגידי כביש התעלה,

והתחילו לנסוע מזרחה על כביש הגידי. מתוך חקירי מודיעין אחר כך הסתבר

לנו, שהמשימה של החטיבה היתה באותו היום לתפוס את המתלה.

ועדת החקירה, 10.1.74

ישיבה נ"ג, לפני הצהרים

עמנואל סקל: הכלים האלה הושמדו על ידי הכוחות הקדמיים

של חטיבה 401, שיצאו לגידי. בזה למעשה נשבר

המאמץ של אותה החטיבה. על ידי 401 שהתקדמו מולם על ציר הגידי.

מספר כלים הסתננו ונכנסו אבל לא היתה להם משמעות.

פלוגה ב' יחד איתי עלתה לרמפות מול מפצח, ופה הסתבר שהרמפות כבר היו

תפוסות על ידי חי"ר מצרי שארב לנו עם בזוקות. שם כבר היו מארבי בזוקאים

מצריים. כמו כן היו מארבי טילים מהצד השני של התעלה, מארבי סאגרים

מהרמפות שמהצד השני. בשלב זה נפגעו כמה כלים מהפלוגה, כשראיתי שיש

עסק עם כוח חי"ר, קראתי לפלוגה הסיור, שהיא למעשה פלוגה חרמ"ש למעשה,

ידין: היא היתה בדיעבד בסלפטיה ?

היא היתה לפי פקודת שובך יוניים, נסעה למיתלה

סקל:

ואני קראתי לה בחזרה. קראתי לפלוגת החרמ"ש

פלוגת סיור, ויחד איתה טנקים, בהתקפה משולבת של טנקים וחרמ"ש,

הסתערנו על הרמפות פה, ולהערכתי בשלב זה נשברה כאן ההתקפה של המצרים.

זאת אומרת, הסתובבו עוד מספר חיילים בודדים, אבל הם זרקו נשק, זרקו

חגור והתחילו לברוח. מה שכאב מאד, שאם היו יותר כוחות, אפשר היה

בשלב זה לגמור את העניין.

בפלוגה היו מספר כלים פגועים ודי הרבה נפגעים

והתחיל לרדת ערב. התארגנו לקראת לילה, כאשר היתה לי כוונה עם חושך

להכנס עם פלוגת הסיור למעוזים המדוללים ולהוציא את האנשים.

אגב, מעוז מדולל אחד הצליח להימלט, מפצח א', רץ אל הטנקים וניצל.

את שני הסנקים האלה למזח, וכך קבלנו את ארבעת הצוותים שאחר כך הלכו לשבי.
היתה לנו תירגולת אחת האפשרויות לפנות זה רופא. רופא היה במזח. אחת האפשרויות
היתה להעביר את הפצוע לרופא הקרוב ביותר. הרופא היה במזח. בדיעבד, המזח
נסגר אחר כך ונשארו ארבעת הסנקים במזח.

8 פלוגה א' עשתקה די חזק. והיתה פקודה להכנס לתוך
המזח. פלוגה אחת נשארה ברמפות וניהלה אש למרות הנפגעים. יותר מאוחר
המצרים סגרו ממערב לאורך סוללה של המזח והניחו מחרוזות מוקשים על הכביש.
נכנסו שני סנקים לתוך המזח. אחד עלה על מוקש ופרס זחל. המ"פ הצליח לחלץ את
הצוות ללא פגע, וכזה נסגר המזח הרמטית, כאשר בתוך המזח יש לי ארבעה סנקים,
שני סנקים שרופים בחוץ, ועוד אחד שפרש שרשרת ליד המזח.

מה שנשאר מהפלוגה זה מ"פ ועוד שני סנקים.

חטיבה 401 אצאזה התחילה לנסוע לקראתנו...

מתי היא הגיעה בערך?

ידין:

היא לא הגיעה בשעות זהות. היא התחילה לנסוע על כביש

סא"ל סקל:

הג'ידי. אני יודע שהמח"ט ביקש לנסוע על כביש המיתלה ועל

כביש ג'ידי. הפקודה אצאזה של מפקד האוגדה היתה לנסוע דרך טסה, כי חשבו שבגיזרה
המרכזית העסק יותר רציני. הוא הצליח לשכנע את מפקד האוגדה לשלוח לפחות את הכוחות
שלו דרך הג'ידי, אם תהיה התפתחות בדרך לפנות לגיזרה הדרומית. הוא קיבל רשות
ונסעו שני גדודים בציר הג'ידי. אני יודע שחטיבה 401 הספיקה אפילו לפנות
צפונה ורק יותר מאוחר הסתבר שגם בגיזרה הדרומית יש בעיות; הם פנו דרומה. ואז
גדוד 46 נסע על ציר הג'ידי ונדמה לי שבשעה 4.30 נוצר מגע ראשון בין גדוד
46 ואותם פ.ט. 76 שנכנס על הג'ידי.

הגדוד השני נסע על כביש הרוחב, ועלה על ציר המיתלה מולי.

כאשר שלחו אלי פלוגה אחת לחיגבור לאיזור מפצח, ושתי פלוגות עם מג"ד 195 נסעו

לחגבר את פלוגה א' שלי באיזור הג'ידי. הסנקים הראשונים הגיעו אלי בסביבות 8 בערב

ובסביבות 9 בערב ואולי קצת קודם לגיזרת המזח.

עד היום, אחד הדברים שלא ברורים לי, זה למה את חטיבה

401 לא קידמו קודם, לפחות להעביר אותם את המיצרים. במצב הפתיחה של המלחמה הם היו בעמדה עורפית. אני מאמין שהייתי סופג הבה פחות אבידות אם היה לי יותר כוח.

לפי שובך יוניס מלא 401 היו צריכים...

ידין:

לפי שובך יוניס מלא הם היו צריכים לנסוע.

סא"ל סקל:

לא היה שובך יוניס מלא.

ידין:

המלחמה מצאה אותם במחנות העורפיים. זה אחד הדברים שעד היום

סא"ל סקל:

כואבים הכי הרבה, שאפשר היה לקמץ באבידות. א

המצב היה סטטי למעשה במשך הלילה. כאשר אני רוצה להדגיש,

שאם היתה פקודה באותו לילה, אפשר היה לפנות את כל המעוזים.

אידה לילה?

היו"ר אגרנט:

מוצאי כיפור. מעשית, טנקים שלי פרט למזח; נכנסו לכל המעוזים.

סא"ל סקל:

אני גם אפרט מעוז-מעוז. ברס-מסלה, הצלחנו להבריח אותך -

להבריח, במובן החיובי - אמרתי שאת המעוז הזה אישיו שלושה ימים לפני המלחמה.

היו בו מעט אנשים, מעט מאד תחמושת. ביקש אישור וקבלנו לפנות את רס-מסלה

ואותם פינינו במוצאי כיפור. את המזח אי-אפשר היה לפרוץ. המזח היה סגור.

אל "הכפר", מעוז הכפר הנמצא צפונית למזח, חדרתי פיזית עם אצאצא טנקים ופינינו

פצוע. היו טנקים שנכנסו פיזית לתוך הכפר ופינו נפגעים. את הכפר אפשר היה לפנות.

בתוך מפצח אני הייתי אישית עם הטנק שלי ארבע פעמים אותו לילה, כי היו ידיעות

שהמצרים בונים גשר על התעלה ליד תצפית או"ם. ארבע פעמים באותו לילה עברתי

דרך מפצח כדי לראות אם בונים. הסתבר שלא בנו. ב"ליטוף" היתה פלוגה ג' שלי

פעמיים בתוך המעוז ופינחה נפגעים מתוך המעוז במשך הלילה. ^{את}מעוז "בוצר" פינינו

במשך הלילה על הטנקים ללא אף אצאצא נפגע. כיום שני או שלישי. נדמה לי שביום

שלישי.

להערכתך, אילו היתה ניתנת פקודה, אני יודע שהחטיבה ביקשה,

אפשר היה לפנות את "ליטרף", מפצח והכפר.

לנדוי: ומה הצעת זאת?

סא"ל סקל: אני לא. אני אישיית לא. אני יודע שבחמ"ל עלתה הצעה

אמצע לאור הדיווחים לפנות את המעוזים. פנו לאוגדה,

לאוגדה של הפיקוד, והתשובה הייתה שלילית.

היו"ר אגרנט: מ"ל של מי?

סא"ל סקל: חמ"ל הגדוד. כשהחטיבה באה, חטיבה 401, היא קיבלה פיקוד

על אצטא הגיזרה הדרומית ונכנסה לחמ"ל שלי. מפקדת החטיבה

נכנסה לגדוד. מפקדת החטיבה נכנסה לגדוד, מפקדת האוגדה נכנסה לחמ"ל האוגדתי.

היו"ר אגרנט: לחמ"ל הגדוד נכנסה מפקדת החטיבה?

סא"ל סקל: חטיבה 401. זה לפי התכנית.

היו"ר אגרנט: שם העלתה הצעה במוצאי יום כיפור לפנות את המעוזים.

סא"ל סקל: כן.

היו"ר אגרנט: אתה שמעת זאת?

סא"ל סקל: לא. שמעתי מפי אנשים שביקשו את, מפי המח"ט והסמח"ט. אני

הייתי קדימה.

ידין: מי היה מפקד 401?

סא"ל סקל: אל"מ דן שזמרנן.

כשהאיר

פצצא בוקר המצב היה, שאני עמדתי עם פלוגה מגיזרת מפצח

עם מה שנשאר מפלוגה ב', ועוד פלוגה שתיגברה אותה בשעה 8 בערב. פלוגה כ' גדוד

175 מחטיבה 401. עמדתי באותו מצב שהייתי בו קודם. לא זזנו בכלל אחורנית.

גדוד 195 עם שתי פלוגות עמרו באיזור כביש התעלה מול המזח והכפר, גדוד 46 עמד

באותו מצב שעמד ביום שבת, מול ליטרף. אם בוקר התחיל להחחדש ירי טילים מהצד

השני, טילים וארטילריה, ונפגעו לי שני טנקים בטילים, ועוד שני טנקים עלו על

מוקשים שהניחו המצרים בתוך השטח.

2945

הסנקים הלכו ופחתו במהירות מסחררת. נגמרו. בסביבות שעה 1 בצהריים, אולי כ-12 קיבלתי פקודה, סליחה, למעשה/ היה המצב החטיבתי, שמצ"ד היה בכל גיזרה. גדוד 46 היה בג'ידי, אני הייתי במיתלה, וגדוד 195 היה בגיזרת המזח. היחה פקודה בסביבות שעה 12, להתקפל אחורנית, כחמישה קילומטר מכביש התעלה, ולייצב קו באיזור הזה. כחמישה קילומטר מזרחה. מערבה מכביש החת'ם.

בשלב זה שאלתי, מה קורה עם המעוזים, מי יהיה אחראי עליהם? אני הייתי מפקד הגיזרה והרגשתי את האחריות לעניין. אמרו לי שזה בסדר, וכל עם ישראל נמצא כבר מאחורינו.

לנדוי: זה מהחטיבה? עם מי דימת?

דברתי עם ממח"ט. אני מדבר עם המח"ט. נושא המעוזים הסריד סא"ל סקל:

אותיץ

ידין: "כל עם ישראל", כך הוא אמר, או זה אתה אומר עכשיו?

הוא אמר. הייתי שמח לשמוע זאת. אבל זה לא היה כדיוק כך. סא"ל סקל:

אחרי כן - אג

2946

ועדת החקירה - 10.1.74

לפני טק

ישיבה נ"ג - בקר

אג

העד: ע.סקל

במקום הזה הצבתי קו עמדות ועשייתי מספר גיחות עם

חמשה סנקים. הצבתי שוב לאותו מקום שהייתי בבקר. התחילו להופיע סנקים מצרים ראשונים והצלחנו לפגוע במספר סנקים מצריים פה. אחד הסנקים שלי פה נפגע בארטיילריה מזרחן. כשראו שסנקים הולכים ונפגעים עוד פעם - קבלתי פקודה לשוב וליצב פה קו. מה שקרה הוא ש-195 שהיה בגיזרה הדרומית יותר, קיבל גם כן פקודה להחקף אחרונות בערך לאותו מרחק שאני הייתי. גודר 46 היה באזור המחנה הפולני וניהל קרב אש עם סנקים מצרים ראשונים שצלחו בגיזרת האגם המר.

במקום זה, תקפו אותנו המטוסים שלנו עם

נפלים.

את הגודר שלך?

י. יודין:

כן. לא היו לנו נפגעים מזה. כל בעיה

ע.סקל:

הזיהוי בין כחותינו חיל אויר וקרקע היה

אז לא טוב. עמדנו כאן למעשה עד הערב.

אתה אומר שהזיהוי לא היה טוב. הסנקים

לנדוי:

מסומנים?

בשלב זה, הסנקים עדיין לא היו מסומנים

ע.סקל:

בפנלים. פנל זה יריעה בד זוהר עם שני צבעים,

כצד אחד אדום נצד אחד צהוב. לפי סימן מוסכם עם חיל אויר, קובעים איזה

צד שמים על הסנקים. אחר כך החלט ששמים את הצהוב.

2947

ועדת הקירה - 10.1.74.

ישיבה נ"ג - בקר

העד: ע.סקל

אג

אבל, היה נושא של קו הפצצה, שמעבר לו אסור להם להפציץ.
אנחנו היינו מעבר לקו הפצצה, בכל אופן ירו נפלם עלינו. זה יכל לקרות.

י. ידין:
אני מבין שממוצאי יום כיפור סגן האלוף כבר לא
היה אחראי על גניזרה, אלא היה אחראי על הגדוד
באותו מקום שהוא מספר. בעצם, מעכשו ההלאה העדות שלך על יתר הגדודים, וְ עדות
שמיעה ~~ששמעתי~~ אבל לא היית האחראי על הגדודים האחרים.

ע.סקל:
המשכתי למעשה לחת פקודות לפלוגות שלי עד
סביבות עשר בלילה במוצאי שבת.

י. ידין:
כן, אבל בשלב שאתה נמצא עכשו, היית אחראי
על הגדוד שלך ולא על הגניזרה.

ע.סקל:
למעשה, תאורטית, ברגע שחפ"ש 401 הגיעו למיתלה,
הם קיבלו פיקוד. אבל הם עדיין לא היו בתמונה
והיו צריכים להתעסק. אני המשכתי לחת פקודות לכל הגניזרה עד 10.00 בלילה בערך.

י. ידין:
אנחנו יכולים עכשו לשמוע רק מה שקרה בגדוד
שלך, משלב זה.

2948

אג

ועדת החקירה - 10.1.74

ישיבה נ"ג - בקר

העוז סגן אלוף ע.סקל

בטוחה
יש לך עדות/מהמזח, או זה נשמע יותר טוב
ממפקד המזח?

י. ידין:

רק משמיעה.

ע.סקל:

מה שקרה הלאה: בשעות אחרי הצהריים, ביום
'א, הגדוד שלי יצא להתארגנות, מה שנשאר לי, יצא להתארגנות בכביש הרוחב,
כאשר היתה לי פלוגה שהיתה תחת פיקוד 46 עם 7 טנקים, שלש ה טנקים שלי
בבוצר, שלשה טנקים ברוס-סודר וארבעה טנקים בתוך המזח.

אבל חוגכרת?

י. ידין:

לא. הפלוגה שתוגברתי החזרתי לגדוד האם.

ע.סקל:

יצאתי לחניון עם שלשה טנקים; פ"א, סמ"פ ב'

ואנכי. ועוד פלוגה היתה לי תחת פיקוד אחר.

בשעות אחרי הצהריים של יום ראשון אמרו לי:

קח את הגדוד, צא ותתארגן, תתדלק ותתחמש באזור כביש הרוחב. מלבד שלשה
הטנקים, היתה לי פלוגה ג' שלי שהיתה מסופחת לגדוד אחר, לגדוד 46. היו
לי ארבעה טנקים בתוך המזח, ושלושה טנקים ברוס-סודר. כל היתר היו פגועים.

במשך הלילה, חיגברו אותי בטנקים, ועם בקר

עמדתי עם 14 טנקים, טנקים שתוקנו וחזרו אלי במשך הלילה. זה טנקים שלי

וטנקים מהחטיבה. כאן עשו מעשה יוצא מהכלל יפה, ז"א הגשח עבד יפה מאד

וכל טנק שגמר והיה לו צוות, מיד הורידו אותו לאותו גדוד שהיה קצר בטנקים.

2949

אג

ועדת החקירה - 10.1.74

ישיבה נ"ג - בקר

העד סגן אלוף ע.סקל

אימה עמדת ז?

היר"ר אגרנט:

אני עמדתי בכביש הרוחב עם כביש המיתלה, בצומת.

ע.סקל:

ז"א מאותו רגע השיוך הגדודי של הסנקים כבר התערבב; כל סנק שתוקן, הורידו אותו לאותו גדר

י.ירדין:

שהיה זקוק לר.

כמה סנקים היו לך? בבקר ?

ח.לסקוב:

התחלתי את השלב הזה עם 14 סנקים תקינים.

ע.סקל:

קבלתי גם מ"פ חדש ועמדתי כאן עם שתי פלוגות,

א' ו-ב'. זה למעשה פלוגה ומשהו כי זה 14 סנקים. נלחמנו גם עם פלוגה של

שני סנקים.

קבלתי משימה לרדת על כביש "חתם" ולהתיצב מול

כביש החעלה באזור שנקרא קורתל. יצאתי עם הגדוד המוקטן שלי. יתרת החטיבה

התפרשה מצפונית, וכאן ניהלנו שב"ש נגד כחות סנקים של המצרים שניסו לחדור.

היתה כאן הצלחה רצינית ביותר. שב"ש זה קרב שריון בשריון. אני עמדתי באגף

ושני גדודים אחרים עמדו ממול. הגדוד שלי עמד באזור קורתל ושני הגדודים

האחרים עמדו מזרחית וצפונית.

עם לילה, היתי בשני חניונים פלוגתיים קטנים,

אחד על ציר יורה ואחד על דרך "חתם". כיום שני היתי בעמדות באזור קורתל

והשתתפתי בשב"ש עם כל החטיבה. היתה הצלחה טובה. ובערב יצאתי לחילק ולתחמש

והיתי בחניונים בצומת יורה-נוה ועל ציר חתם. אלה שני חניונים.

29505 -

ועדת החקירה - 10.1.74

ישיבה נ"ג - בקר

העד סגן אלוף ע.סקל

אג

בבקר שוב נכנסתי לאותן עמדות, ובאותו היום המצרים ניסו לבצע התקפה רצינית לכיבוש השטח עד דרך "חתם". בגיזרה הזאת, שוב הייתה לנו הצלחה טובה מאד; השמדנו בגיזרה הזאת 20 טנקים מצרים ועוד כ-6 נגמ"שים, עם הכח המוקטן שלי, בלי אף נפגע אצלי.

במשך היומיים האלה שתארתי לגדוד שלחם בטנקים לא היה אף נפגע. המצרים תקפו פה עם כח ממוכן והכח הממוכן שלהם, אחרי שהטנקים הושמדו, הצליח להסתנן ותפשו את קרת-מורה, זה רכס קרת-מורה. הם תפשו את הרכס הזה עם כח חי"ר מוקטן.

באותו שלב, היוצא די מודאגים מהעניין הזה. ולמרות שהייתי כאן בעמדות יוצאות מהכלל טובות נתנו לי פקודה להתקפל. אני בקשתי אישור להמשיך ולהשאר פה. בקשתי את זה פעמיים להמשיך ולהשאר בעמדות שהיו קרובות לכביש התעלה. קבלתי פקודה להתקפל ולהתיצב אצא בעמדות מול קרת-מורה יחד עם כל החטיבה.

אני רוצה להדגיש שאחד השיקולים בעניין הזה היה שחיל-האוויר נכנס לטובתנו ולכן אנחנו הולכים אחורה כדי ליצור קו הפצצה כדי לאפשר לחיל האוויר לעבוד חפשי. ההר הוליד עכבר - אנחנו חקרנו אחרונית, הפסדנו שטח, וחיל אוויר סיפסף משהו וכשניסינו לחזור לקרת-מורה, כבר היה בלתי אפשרי.

מאותו יום, שזה היה עשירי לחדש, למעשה המצרים

יותר לא התקדמו. הם התחילו פה בפעולות של התחפרות.

א.ג.

העד: ע.סקל

הם התחילו כאן בהתחפרות, ~~אם~~ לאורך הקו של דרך

"חתם", פחות או יותר לכל אורך הגיזרה.

זאת הארמיה השלישית המפורסמת?

י. ידין:

זאת הארמיה השלישית המפורסמת. להערכתי, אני

ע.סקל:

חושב שהיעד שלהם היה להיות בשטח ולא היו להם

כוונות כאן יותר לתקוף. הם התחפרו כאן ואנחנו, כל החטיבה היתה פרושה בעמדות מצפון ומדרום לציר המיתלה ~~אחראים~~ בבלימה.

נדמה לי, שב-13 לחדש, ~~אחראים~~ בשבת, דויזיה 4

~~אם~~ התחילה לצלוח והכניסה כאן את חטיבה 21, אם אני לא טועה, בוואדי מברוק. היא הכניסה שתי חטיבות וחטיבה אחת נשארה מאחור. זאת דויזיה הבנויה על שלש חטיבות שריון. חטיבה אחת בכל אפן התחילה להתקדם לוואדי מברוק וחטיבה זאת הושמדה כלה.

ע"י חיל אוויר?

י. ידין:

לא. חיל אוויר השמיד חלק שהיה בדרום. במקום הזה,

ע.סקל:

היחה פלוגת טנקים של מילואים, מעורבת של פטונים

וצנטוריונים ועוד לחם פה גדוד 46 שהורידו אותו באיגוף, וכאן בלמו גם את

דויזיה 4 ולדעתי את כל נסיונות הפריצה של הצבא המצרי בגיזרה הדרומית. יותר לא

היו כאן שום נסיונות פריצה.

זה היה לפני ההתקפה הגדולה שהחטיבה שלך השמידה

י. ידין:

90 טנקים ביום האשמה ראשון?

זאת ההתקפה.

ע.סקל:

א, זה היה ביום ראשון, אם כן.

י. ידין:

אני לא זוכר.

ע.סקל:

ב-13 הם צלחו. ב-14 הם תקפו. פה החשש שלהם היה

י. ידין:

שהם יכללים לעקוף את המיתלה ולבוא מאחור?

אשמה
אאא

אשמה

הכונה - מתוך חקירים - היתה שהם ניסו לבוא

ע.סקל:

למיתלה מאחור. אני יודע, שבאותו זמן התפתחה

התקפה על ציר הג'ידי ושם החטיבה של ברעם כלמה אותם. זה מה ששמענו מרחוק את הכל.

בהמשך, עד ה-18 לחדש, היתה שיגרה של עמדות

בלימה באזור הזה של דרך "חתם", עמדנו כאן שלשה גדודים. ניהלנו כאן מלחמה די

סטאטית, עם ארטילריה וטילים. ב-18 שני גדודים של החטיבה קבלו הוראה לעלות

ולהצטרף לכח שצלה את התעלה. אני נשארתי כאן על כל הגיזרה גם מצפון וגם מדרום

אש עד הפסקת האש ב-22 לחדש. ב-23 לחדש בבקר כשהמלחמה התחדשה, קבלתי פקודה

להצטרף. נסעתי וצלחתי. בשלב הזה עשו אותי גדוד עבודה פיקודי בין האוגדה של

אריק שרון ובין האוגדה של 252. כאן חפשה אותי הפסקת האש השנייה.

הגעתי לכאן ב-23 לחודש בלילה. פה למעשה תפסה אותי הפסקת האש השנייה.

אתה עד היום שם? ידין:

לא. אני עברתי לק"מ-101 עם הגדוד. ע. סקל:

קיבלת דיווח מהאוי'ם באיזו תקופה? האם ממוצבי האוי'ם, מקציני לסקוב:

הקישור שלנו?

לא היה לי שום קשר אתם. ע. סקל:

איזו ידיעה שהגיעה לאוגדה או לפיקוד לא קיבלת? לסקוב:

בשבת?

לא. ע. סקל:

המושג אומר לך משהו? ידין:

לא. ע. סקל:

מי קיים את הקשר עם המזח, לפני שהמזח נכנע? לסקוב:

401. ע. סקל:

401 זה החטיבה או הגדוד שלי - - - לסקוב:

החטיבה. ע. סקל:

בעצם כבר אמרת; אני רק רוצה שהענין הזה יהיה לי ברור, כי ידין:

זוהי גקודה מכריעה: אתה ^{הבנת} תפסת כאופן ברור בשבת בצהריים בקבוצת

הפקודות שמדובר על שובך-יונים קטן, או לך זה לא שינה?

יוניים

הפעולות שלי היו ברורות. היו שמועות ביחס ל-401 כבר/קודם - ע. סקל:

אני מבין שאתה אוטומטית בשובך-יונים קטן ושובך-יונים גדול ידין:

עושה אותן פעולות. אבל במידה זהם מפעילים את 401 יחול אז

שינוי גדול; אתה צריך לעבור תחת פיקוד של חטיבה אחרת, חטיבה 14* צריכה לעבור

ע. סקל:

זה לאא נאמר.

ידין:

לא מסרו לכס?

ע. סקל:

לגבי - לא. לי למעשה היה שובך יונים לצאת כל פלוגה

בגזרתה ולבצע את הפעוללת שאמרהי בתוך המעוזים.

ידין:

שום דבר לא נאמר לך בשלב זה?

ע. סקל:

לא.

לנדוי:

מה היה לבסוף עם המעוזים, הסיכום?

ע. סקל:

הסיכום את בוצק פינינו ללא פגע, את כולם, בלי אף פגע.

מעוז ליטוף היה נסיון כשל לפנות אותם ביום ראשון בצהרים.

כבר

ניתן אישור לפנות, אבל זה/אצא היה מאוחר מדי. האנשים קיבלו פקודה אחרי הכנה

מקדימה לרוץ לסנקים, והם כבר נפלו לידיים של המצרים.

לנדוי:

נשבו?

ע. סקל:

נשבו. היו מספר הרוגים. למעשה בליטוף נהרגו ביום הראשון

גם מפקד המעוז וגם סגנו.

היו'ר אגרנט:

באיזה יום הם נשבו? ביום א'?

ע. סקל:

הם נשבו ביום א' בצהרים.

היו'ר אגרנט:

והם נכנעו, או הסא רצו או מה?

ע. סקל:

היתה להם פקודה להרוס את מכשיר הקשר לרוץ לסנקים, סנקים

עמדו בערך בסווח 1500 מהמעוז. הם יצאו, וכדרך בין המעוז

והסנק כבר היו מצרים, נפלו להם לתוך הידיים.

היו'ר אגרנט

היו נפגעים שם?

ע. סקל:

היו נפגעים. נדמה לי שהיו חמישה הרוגים וכמה פצועים.

היו'ר אגרנט:

כמה?

ע. סקל:

יאיוני זוכר בדיוק את המספרים, מפצח מעוז של הנח'ל במרכז.

2955

הוא נלחם עד יום שלישי. ביום שלישי נפגעו לו מג'ים - המקלעים שלו נפגעו, וגם אתחמושת הלכה ואזלה, המצרים הצליחו להיכנס לבונקרים עם רימוני-עשן. והמעוז נכבד. למעוז היו נדמה לישלושה הללים, והיתר הלכו בשבי. היו לו הרבה פצועים. זה גם כן הוריד לו את כושר הלחימה. רובם היו פצועים כיד ימין. היה מזלביש למפצח; כולם נפצעו ביד ימין.

בכפר: - הכפר נלחם עד יום שלישי בלילה. למה א אינני זוכר בדיוק? כי למעשה את השלב הזה כבר גילה החטיבה. זה כבר לא היה בשליטת הישיבה. הוא נכבש ביום שלישי בלילה, והאנשים הלכו בשבי. גם לו היו כחמישה הללים.

היו'ר אגרנט: יום שלישי בלילה זה - - -

ע. סקל: ה- 10 בחודש. אינני בטוח אם אני מדייק בתאריך.

המזח: - סיפור המזח מוכר לכולם. את ראס-מסלה פינינו

במוצאי שבת, ללא פגע.

ידין: לאן? לראס-סודר?

ע. סקל: לא. לנבארון. עם סוללת התותחים הם עזרו להם שם בלחימה.

לסקוב: מתי נפל נבארון?

ע. סקל: פינו אותו במוצאי שבת.

היו'ר אגרנט: מה היה שם עם המזח, בסוף?

ע. סקל: היו שם ארבעה צוותי של. מתוכם היו לי שלושה חללים שם.

טנקיסטים. (בבונקר 5). 'נשאר במזח עד היום. היו למעוז

שני חללים. בסך הכל היו חמשה חללים במזח. היו כ-8 פצועים, מתוכם סמ"פ הסגקים

ועוד שני מטקים. והיתר הלכו בשבי.

ידין: אני אולי אשאל אותך שאלה תיאורטית, אחרונה מצדי - זה באמת

רק עניין א דעה, אבל הייתי רוצה שתתן את הדעה הזאת עם כל

האחריות. הייתי רוצה שתביע דעתך בעניין זה עם כל האחריות. לדעתך, אילו באותו יום שבת

בשעה 1, הסגקים שלכם היו בעמדות הקדמיות כמו שצריך היה בשלכך יונים, אילו שובך יוני

ועדת חקירה - 10.1.74
 ישיבה נ'ג - בוקר
 העד ס/א ע. סקל

אני אצא אהבהיר את עצמי. כשנחתנים לגדוד שובך יונים

ע. סקל:

ועדיין אין פקודות אש, כל פלוגה נוסעת לחנצון שלה, עזבה

את צא התעוז ונכנסת לחנצון ומחכסה ברשתות. ברגע שמתפתח משהו - כל פלוגה אוטומאטית
 אחת
 נוסעת אל אאאאא/העמדות שלה. בגזרה הצפונית זה נקרא סנפירים, דאצלצ/ראמפות.

רק כשמתפתח משהו?

יריין:

זה לפי פקדה. דאם הייתי מקבל פקודה לנסוע לראמפות
 ולעמוד מוכן על הראמפות - פני הדברים היו אחרים.

ע. סקל:

ולא קיבלת פקדה כזאת?

יריין:

לא קיבלתי פקודה כזאת.

ע. סקל:

אז הטנקים עוזבים את התעוזים במקרה של שובך יונים?

היו'ר אגרנט:

תעוזים והניוני יום.

ע. סקל:

איפה מניוני היום?

היו'ר אגרנט:

קודם הסברתי - - -

ע. סקל:

זה אחורה?

היו'ר אגרנט:

זה לא אחורה. זה קדימה יותר.

ע. סקל:

ורק עם פתיחת אש, אתה אומר - - -

היו'ר אגרנט:

לעמדות עולים או לפי פקודה או עם פתיחת אש.
 עוד דבר:

ע. סקל:

אם יורשה לי - אני רוצה אצא לומר/ אני משוכנע שאם

2959

שום דבר. הטנקים שלי היו מוכנים במאת האחוזים לתנועה.
אז כולם מאויישים, מזובדים, מחומשים.

ע. סקל:

כדי להילחם בחי'ר המצרי שגרם הרבה צרות ואכזרות - האם
חשבת על הבעיה הכללית הזאת, מה היה אפשר לעשות כשינוי

לגדודי:

הציוד של הטנקים, של גמשים, כדי להתגבר על הבעיה הזאת?

הגמשים
מה שקשור בגמשים, הם כלי יוצא מן הכלל מבחינה זאת, ללחימה

ע. סקל:

בחי'ר, והם מצויידיים כראות. אחרי המלחמה הכניסו לנו את
הפגז "פלאשט", זה פגז אמריקאי של טנקים נגד חי'ר. הוא משלח 5,000 חיצו פלדה. אחת
יכול לכרוך את נקודת הפיצוץ. זה אמצעי לחימה מעולה. גם היום אנחנו דלים ספר בפגז
הזה. בממוצע יש לנו לכל טנק שני פגז כזה. אינני יודע אם זאת בעיה כספית או מדינית
אני לא יודע. חסר לנו מזה.

דבר נוסף: אני יודע שיש גם תחמושת ארטילרית היום, מצררים,

שלא היה בזמן המלחמה, זה מעין רסיק אויר.

הכוונה היתה לטנקים.

ידין:

כן. בטנקים חוץ מזה לא הייתי מוסיף שום דבר לצירוד.

ע. סקל:

מקלעים היו בסדר?

ידין:

מקלעים היו בסדר, לא חסרו לי מקלעים. לא חסרה לי תחמושת.

ע. סקל:

אני חושב שמה שאנחנו לא היינו בסדר, אולי, זה כמודעות של

האפשרות שחי'ר המצרי יעשה צרות.

אילו היתה לך מרגמה 120 מ'מ בגדוד - - -

לסקוב:

אם היתה לי מרגמה שלי, זה היה עוזר לי מאד. 81 אפילו,

ע. סקל:

שהיתה פעם בגדודי הטנקים. אבל טנק כטנק - אין בו שום דבר...
יש מספר דברים טכניים שהצענו שינויים ותוספות, לאור לקחים. אבל שום דבר מהותי.

2960

- 90 - 88 -

א.ב.

ועדת חקירה - 10.1.74
ישיבה נ'ג - בוקר
העד ס/א ע. סקל

המרגמות היו חסרות?

ידין:

המרגמות היו חסרות.

ע. סקל:

הרי הן הוצאו מהיחידות מראש. זה היה ענין תורתי מסויים.

ידין:

את'כ רשמה ר.ב.

יש לי רק עוד שאלה קטנה.

י. ידין:

כאשר אתה ישבת בקו הזה, האם הסבירו לך את הדוקטרינה המצרית - אם תהיה פלישה, איך יתחילו ארטיילריה, ואחר כך זה ואחר כך את משהו אחר? היתה לך ידיעה, איך תהיה צליחה אם תהיה? וגם: מה אתה ידעת, או מה אמרו לך, על משך הארטיילריה שתוקדם לפלישה?

אני רק רוצה להקדים איזה משפט. לפי דעתי

ס"א סקל:

התפיסה שלנו של הגנת המעוזים, היתה די הרבה מבוססת לפי מלחמת ההתשה. במלחמת ההתשה לימדנו - שאם חוקפים מעוז, אז מחלקת טנקים נוסעת לעזרתו והסוללה הארטיילרית הסמוכה מסייעת לו על השיון. זאת גם היתה המדיניות ולפי זה התאמנו במידה ותהיה תקיפה למעוזים. באחת האפשרויות שנתנו, אמרו - שישנה אפשרות של תקיפה כוללת. זה היה אחד התדריכים שנתנו. אמרו - שתהיה ארטיילריה מסיבית על הקו.

כמה זמן?

י. ידין:

אני לא יוכל לומר עכשיו.

ס"א סקל:

לא דובר על זה?

י. ידין:

הכנה ארטיילרית. אגב זה לא היה. לא היתה

ס"א סקל:

הפגזה ארטיילרית מסיבית כי בחי"ר שלהם

צלח. אמרו - שהחי"ר שלהם יצלת ויצייג ראש גשר. דרך ראש הגשר הזה, יעבירו כוחות שריון. עכשיו היו מספר דחות (דבאים) אמרו, או שיכסו אזור מסויים, או שאת כל אורך התעלה, או שתהיה מתקפה כוללת לכיבוש כל סיני.

אלה היו שלושת התדרוכים.

אני רוצה לחזור רק לארטיילריה.

י. ידין:

בתודעה שלך, לאור תדרוכים או איזה שהם

סיבות אחרות, במקרה ש מלחמה כוללת דובר על הפגזה כוללת של ארטיילריה?

2962

ר.ב.א.

-100-92-

ועדת החקירה - 10.1.74

ישיבה נ"ג (בקר)

בעד: ס"א סקל

כן, היחה אפשרות כזאת.

ס"א סקל:

אתה לא זוכר על כמה, משך כמה זמן?

י. ידין:

לא אני לא זוכר. אני זוכר שאמרו שיפול דבר.

ס"א סקל:

אני מודה לך. תודה רבה,

היו"ר אגרנט:

עדותך היחה מאד בהירה, קורקטית ומרשימה.

תודה רבה.

ס"א סקל:

ס ו ר ה י ש י ב ה